

18 Mart 1915 Çanakkale Deniz Muharebesi Bağlamında Seyit Onbaşı'nın Tarihi Gerçekliği ve Yapay Zeka Destekli Sinematografik Adaptasyon Analizi

Küresel jeopolitiğin en kritik kırılma noktalarından biri olan Birinci Dünya Savaşı, endüstriyel devrimin askerî teknolojiye entegre edildiği, makineleşmiş yıkımın insan iradesiyle karşı karşıya geldiği benzersiz bir laboratuvar sunmaktadır. 1915 yılının başlarında, İtilaf Devletleri'nin dönemin en gelişmiş zırhlılarından oluşan devasa donanması ile Osmanlı İmparatorluğu'nun Çanakkale Boğazı'na yerleştirdiği kıyı savunma sistemleri arasındaki çarpışma, harp tarihinin en eşsiz sahnelerine ev sahipliği yapmıştır. 18 Mart 1915 tarihi, müttefik donanmasının boğazı cebren geçme teşebbüsünün zirve noktası ve aynı zamanda bu teşebbüsün kesin bir askerî hezimetle sonuçlandığı gün olarak kayıtlara geçmiştir. Bu devasa çatışma ortamında, savaş gemilerinin binlerce tonluk çelik zırhları ve devasa deniz toplarının yarattığı soğuk, hesaplanabilir savaş mekanizması, Rumeli Mecidiye Tabyası'nda görevli bir topçu neferinin, Seyit Ali Çabuk'un (bilinen adıyla Seyit Onbaşı) olağanüstü fiziksel ve psikolojik mukavemetiyle kırılmaya uğramıştır.

Tarihsel veriler ve askerî arşivler incelendiğinde, Seyit Onbaşı'nın eyleminin yalnızca bireysel bir anlık kahramanlık veya moral motivasyon unsuru olmadığı açıkça görülmektedir. Aksine bu eylem; savaşın o anki taktiksel gidişatını, İngiliz Kraliyet Donanması'na ait HMS Ocean ön-dreadnought zırhlısının batışı ve müttefik donanmasının boğazı terk etme kararı gibi son derece somut ve ölçülebilir stratejik sonuçlarla doğrudan değiştiren bir "kelebek etkisi" yaratmıştır.¹ Bu kapsamlı araştırma raporu, Seyit Onbaşı'nın hikayesini efsanelerden arındırarak salt tarihi kanıtlara, askerî günlüklere ve teknik harp analizlerine dayanarak masaya yatırmayı amaçlamaktadır. Elde edilen bu derinlikli tarihsel ve mekanik analiz, günümüzün ileri düzey üretken yapay zeka (YZ) video ve görsel oluşturma modelleri kullanılarak tasarlanacak bir dakikalık, ultra-gerçekçi ve tarihi doğruluğa sahip bir kısa film konseptinin temel yapıtaşlarını oluşturacaktır. Bir tarihi olayın sinematografik olarak yeniden inşası, ancak o olayın geçtiği mekanın, kullanılan teknolojinin, karakterlerin psikolojik durumlarının ve olayın yarattığı fiziksel sonuçların eksiksiz bir şekilde anlaşılmasıyla mümkündür.

Çatışmanın Merkez Üssü: Rumeli Mecidiye Tabyası'nın Mimari ve Teknik Anatomisi

Tarihi bir anlatıyı görsel bir medya formatına, özellikle de yapay zeka destekli bir sinema eserine dönüştürmenin ilk ve en kritik adımı, o olayın geçtiği mekânsal dokuyu ve teknik altyapıyı mikro düzeyde analiz etmektir. Seyit Onbaşı'nın insanüstü eylemine sahne olan Rumeli Mecidiye Tabyası, Çanakkale Boğazı'nın Asya ve Avrupa yakalarına karşılıklı olarak yerleştirilmiş çok

kademeli savunma sisteminin en hayati düğümlerinden birini oluşturmaktaydı.

Tarihsel kayıtlara göre tabya, 1892 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun savunma modernizasyonu çalışmaları kapsamında Asaf Paşa tarafından inşa edilmiştir.⁵ Coğrafi olarak Gelibolu Yarımadası'nda, stratejik Kilitbahir Kalesi'nin hemen güneyinde konumlandırılmış olan bu askerî tesis, deniz seviyesine nispeten yakın bir kotta yer alarak boğazdan geçen gemilere karşı yatay (direkt) atış yapabilme avantajına sahipti.⁵ Mimari ve askerî mühendislik açısından Rumeli Mecidiye Tabyası; sekiz adet bonetten (topları ve personeli düşman ateşinden korumak amacıyla inşa edilmiş, üzeri kalın toprak tabakasıyla örtülü taş/beton koruganlar) müteşekkildi.⁵ Bu bonetlerin arasına, Alman harp sanayisinin o dönemki en seçkin ürünlerinden olan Krupp fabrikaları yapımı devasa kıyı savunma topları yerleştirilmişti. Tabyanın ana vurucu gücünü, dört adet 24 santimetrelik ve iki adet 28 santimetrelik çaplara sahip ağır kıyı topları oluşturmaktaydı.⁵ 18 Mart 1915 tarihindeki muharebe esnasında bu kritik tesisin komutanlığını, askerî taktik becerisi ve soğukkanlılığıyla bilinen Yüzbaşı Mehmet Hilmi (Şanlıtop) Bey üstlenmiştir.⁵

Mekanın sinematografik dokusu tasarlanırken yapay zeka algoritmalarına verilecek yönlendirmelerde bu fiziksel gerçeklikler büyük önem taşır. Tabyanın atmosferi; kuru toprak siperler, isli taş bonetler, namluları denize dönük devasa mat siyah çelik kütleler ve barut, makine yağı, deniz tuzu kokusuyla harmanlanmış endüstriyel bir klostrofobi hissiyatına sahiptir. Tabyanın konumu ve Krupp toplarının teknik kapasitesi, dönemin deniz savaşları doktrini açısından hayati bir öneme sahip olmakla birlikte, kendi içinde ölümcül bir zafiyet de barındırıyordu. Bu 240/35 mm'lik Krupp topları devasa bir ateş gücü ve zırh delici etki sunmasına rağmen, yüzlerce kilogram ağırlığındaki mermileri cephanelikten alıp topun namlusuna sürmek için kullanılan vinç (crane) ve ray sistemleri, savaşın o kaotik ortamında sistemin en zayıf halkasını oluşturuyordu. Endüstriyel bir dev olan bu savunma silahları, mekanik bir arıza veya vinç sistemine gelecek ufak bir şarapnel isabeti anında işlevini tamamen yitirme ve sadece insan kas gücüne muhtaç hale gelme riski taşıyordu.² Nitekim muharebenin ilerleyen saatlerinde gerçekleşecek olan krizin temel kaynağı da bu mekanik hassasiyet olacaktır.

18 Mart 1915 Sabahı: Taktiksel Bekleyiş ve Psikolojik Gerilim

18 Mart 1915 sabahı güneş doğduğunda, Çanakkale Boğazı'nın suları eşi benzeri görülmemiş bir çelik yığılmasına şahitlik etmiştir. Amiral John de Robeck komutasındaki müttefik filosu, İstanbul hayaliyle ve boğazdaki Türk direnişini tek bir devasa darbeye kırmak amacıyla kazanlarını ateşleyerek boğaza doğru harekete geçmiştir.⁶ Bu anlar, savaşın sadece mermilerle değil, menziller, açılar ve psikolojik dayanıklılık üzerinden yürütüldüğü taktiksel bir satranç oyunudur.

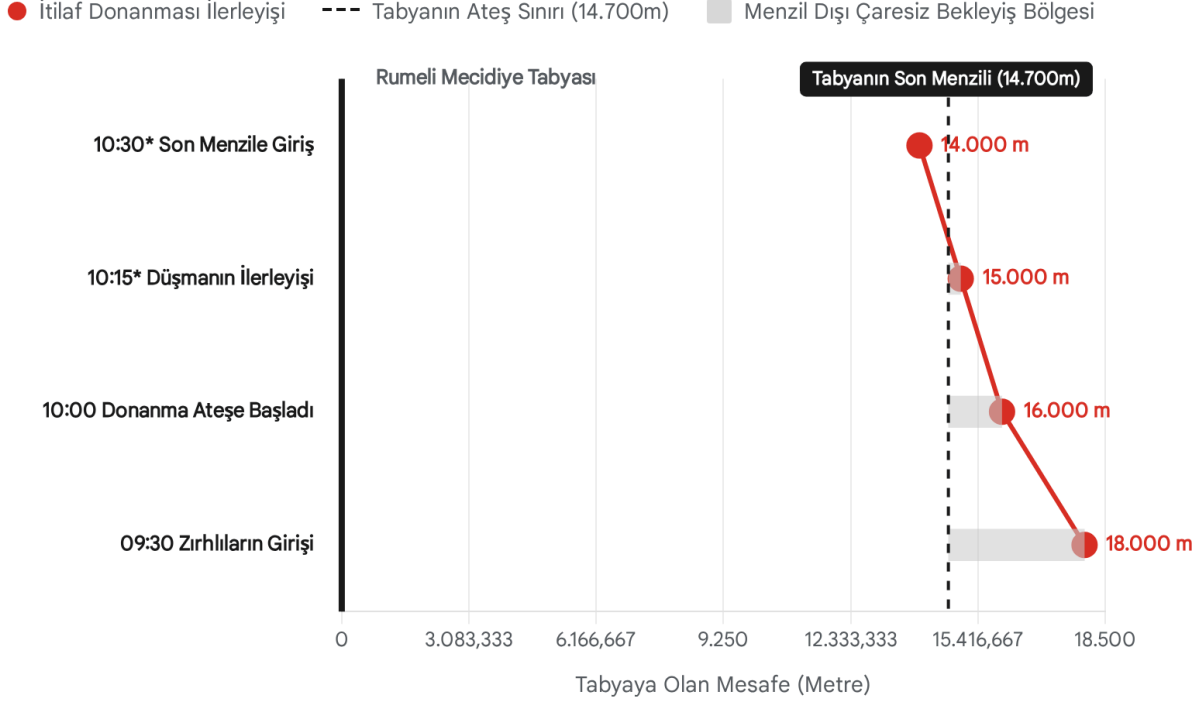
Yüzbaşı Mehmet Hilmi Bey'in muharebe sonrasında kaleme aldığı harp günlüğüne yansıyan detaylı ifadeler, çatışmanın adım adım nasıl tırmandığını ve tabyalar üzerindeki psikolojik baskının nasıl dayanılmaz boyutlara ulaştığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Kayıtlara göre, saat 09:30 sularında düşman zırhlıları boğazın girişinden itibaren görünmeye başlamış ve Yüzbaşı Hilmi Bey derhal "top başı" emrini vermiştir.⁶ Saat 10:00'a yaklaşırken, savaş düzeni olarak

boğaza giren harp gemilerinin sayısı on altıya ulaşmış; bu devasa yüzen kaleler, Karanlık Liman mevkiine doğru ilerledikten sonra savaş nizamına girerek merkez bataryalarından ölümcül bir ateşe başlamışlardır.⁶

İlk atışların başladığı an, Osmanlı savunma hattı için ciddi bir taktiksel krizin de başlangıcı olmuştur. İngiliz ve Fransız zırhlıları ateşe başladıklarında, tabyalardaki telemetre cihazları düşmanın 16.000 metre mesafede olduğunu göstermekteydi.⁶ Bu mesafeden açılan ateşe karşılık verebilmek, Boğaz savunmasındaki tabyaların top çaplarına ve menzillerine bağlıydı. Rumeli Hamidiye Tabyası'nın elindeki 35 santimetrelik topların azami menzili 17.500 metre olduğu için bu tabyanın ateşe karşılık vermesi mümkündü.⁶ Ancak Seyit Onbaşı'nın görev yaptığı Rumeli Mecidiye Tabyası'nın elindeki 24 santimetrelik Krupp toplarının azami menzili teknik olarak 14.700 metre ile sınırlıydı.⁶

Bu menzil dezavantajı, yapay zeka ile üretilecek kısa filmin birinci perdesinde yaratılacak "bekleyiş gerilimi" (suspense) açısından en önemli senaryo materyalidir. Yüzbaşı Hilmi Bey günlüğünde, düşman 15.000 metreye kadar yaklaştığında atış izni (müsaade) istediğini, ancak grup komutanlığından bu iznin verilmediğini belirtmektedir.⁶ Zırhlıların sayısı çok fazlaydı ve bombardıman inanılmaz bir şiddetle toprağı dövüyordu. Tabyadaki askerler, düşman mermileri etraflarındaki siperleri havaya uçururken, kendi toplarının menziline girmelerini çaresizce, dişlerini sıkarak ve büyük bir askeri disiplinle beklemek zorunda kalmışlardır. Düşman filosu 14.000 metreye yaklaştıkça, zırhlılardan atılan mermilerin isabet oranı dramatik bir şekilde artmış ve tabya üzerindeki cehennemi baskı zirveye ulaşmıştır.⁶ Bu esnada, menzil avantajına sahip olan Rumeli Hamidiye Tabyası'nın birinci 35'lik topunun bir isabet alarak harp dışı kaldığı, kısa süre sonra ikinci topunun da ateş edemeyecek hale geldiği haberi ulaşmıştır.⁶ Boğazın savunması adım adım çökertiliyor, ateş çemberi giderek Rumeli Mecidiye Tabyası'nın üzerine daralıyordu.

Ateş Çemberinde Bekleyiş: 18 Mart Boğaz Taarruzu ve Menzil Kırılması

18 Mart 1915 sabahı İtilaf Donanması'nın boğaza girişi ile Rumeli Mecidiye Tabyası'nın top menzilleri arasındaki kritik fark. Tabyadaki topçular, düşman ateşi altında kendi menzillerine girilmesini beklemek zorunda kalmıştır.

Veri kaynağı: [Yüzbaşı Mehmet Hilmi Bey Anıları \(canakkalesehitlik.net\)](http://canakkalesehitlik.net)

Menzil kısıtlamaları ve saatler ilerledikçe artan zayıat oranları, çatışmanın sadece donanımla değil, aynı zamanda sinir harbiyle kazanılacağına bir göstergesiydi. Öğle saatlerine doğru müttefik donanması tamamen boğazın içine yerleşmiş ve kıyı hedeflerini sistematik bir şekilde yok etmeye başlamıştı.

Yıkım, İzolasyon ve Kırılma Noktası: Öğleden Sonraki Cehennem

Öğleden sonra saat 14:00 itibarıyla karşılıklı topçu düellosu en kanlı, en yıkıcı aşamasına ulaşmıştır. Tabyaların çoğunda siperler çökmüş, mazgallar büyük zarar görmüş ve komuta kademesinde ağır kayıplar yaşanmaya başlanmıştır. Aynı saatlerde Dardanos Bataryası'nın sargı yerine (ilk yardım noktası) isabet eden devasa bir top mermisi sonucunda Batarya Komutanı Kilitbahirli Yüzbaşı Hasan ve Takım Subayı Trablusgarplı Üsteğmen Mevsuf dâhil olmak üzere

personelleri şehit düşmüştür (Bu fedakâr subayların hatırasına Dardanos Bataryası'nın ismi muharebeden hemen sonra "Hasan Mevsuf Bataryası" olarak değiştirilecektir).⁸

Rumeli Mecidiye Tabyası da bu ağır, aralıksız deniz bombardımanından en acımasız şekilde nasibini almıştır. Tabyanın koruganları ağır hasar görmüş, toprak kaymış, personelinden on iki kişi şehit düşerken otuz kişi de ağır veya hafif şekilde yaralanmıştır.⁸ Seyit Ali Çabuk'un bulunduğu topçu takımının siperine doğrudan veya çok yakınına isabet eden müttefik donanma mermisi, durumu tamamen ve geri dönülemez bir şekilde değiştirmiştir. Patlamanın korkunç şiddeti ve yarattığı şok dalgasıyla tabyadaki askerlerin büyük bir kısmı ya anında hayatını kaybetmiş ya da ağır yaralanarak savaş dışı kalmıştır. Topraktan, enkazdan ve kalkan toz bulutundan sağ, fiziken yara almadan çıkabilen sadece iki kişi kalmıştır: Havranlı Seyit Ali ve silah arkadaşı Niğdeli Ali.⁹

Bu dehşet verici an, hikayenin ve oluşturulacak kısa filmin temel kırılma noktasıdır. Sinematografik bağlamda bu sahnenin tasarımı; devasa ve sağır edici bir patlama efekti, ardından gelen mutlak bir sessizlik (kulaklarda yankılanan tiz bir çınlama efekti ile desteklenmiş), toz bulutunun çok yavaş bir şekilde dağılması ve Seyit'in gözlerini açtığı anda silah arkadaşlarının cansız bedenlerini görmesiyle oluşacak travmatik bir uyanışı temsil etmelidir.¹⁰ Tabyadaki toplardan sadece bir tanesi şans eseri kullanılabilir durumdadır. Ancak çok daha büyük, savaşın kaderini belirleyecek bir sorun baş göstermiştir: Yüzlerce kiloluk zırh delici top mermilerini cephanelikten alıp topun namlusu hizasına kadar kaldırmaya yarayan mekanik vinç sistemi (crane), patlamanın etkisiyle parçalanmış, bükülmüş ve tamamen işlevsiz hale gelmiştir.²

Denizdeki devasa zırhlılar boğazda manevra yapmaya ve kıyılara ateş kusmaya devam ederken, kıyıdaki Osmanlı bataryası sessizliğe bürünmek üzeredir. Endüstriyel çağın karmaşık savaş makinesi, mekanik bir dişlinin veya çelik bir halatın kırılmasıyla durma noktasına gelmiş, yüz binlerce liralık teknoloji anlamsızlaşmıştır. Tam bu çaresizlik noktasında, insan iradesi fizik ve biyomekanik kurallarını zorlayacak bir boyutta devreye girecek, makinenin bıraktığı boşluğu et ve kemikten oluşan bir inanç dolduracaktır.

Muharebe Evresi	Saat Aralığı	Taktiksel Durum	Tabyadaki Gelişmeler
İlk Karşılaşma	09:30 - 11:00	İtilaf donanmasının boğaza girişi ve 16.000 metreden ateş açması.	Mecidiye Tabyası (menzil: 14.700m) atış izni alamadı, pasif bekleyiş.
Yakın Çatışma	11:00 - 14:00	Gemilerin 14.000 metreye kadar yaklaşması, isabet	Çapraz ateş altında ağır hasar, siperlerin yıkılması.

		oranının artması.	
Kırılma Noktası	14:00 - 16:00	Dardanos bataryasının çöküşü, komuta kademesinin zayiatı.	Tabyaya isabet, 12 şehit, 30 yaralı, vincin parçalanması, Seyit ve Ali'nin hayatta kalması.

Biyomekanik Bir Anomali Olarak İradenin Zaferi: Merminin Sırtlanması

Seyit Onbaşı'nın mermiyi namluya sürmek için sergilediği fiziksel eylem, sadece Çanakkale Savaşları'nın değil, genel askerî tarihin etrafında en çok efsane, bilimsel tartışma ve saygı halesi oluşmuş anlarından biridir. Bu olayın gerçekliği ve tüm detayları, yapay zeka araçlarıyla oluşturulacak kısa filmin inandırıcılığı ve seyirci üzerinde bırakacağı etki açısından hayati bir öneme sahiptir. Olayın dramatizasyonu yapılırken doğaüstü abartılardan kaçınılmalı, insanın sınırlarını zorlayan gerçeküstü biyolojik mekanizmalara odaklanılmalıdır.

Ağırlık Tartışmaları ve Tarihsel Analiz

Yıllar boyunca hem halk arasında hem de akademik çevrelerde tartışma konusu olan temel hususlardan biri, Seyit Onbaşı'nın kaldırdığı merminin tam ağırlığıdır. Farklı tarihsel kaynaklarda, popüler anlatılarda ve belgesellerde 190 kg, 215 kg ve 275-276 kg arasında değişen rakamlar zikredilmektedir.² Bu rakamsal farklılığın temel kökeni, Osmanlı İmparatorluğu döneminde orduda ve sivil hayatta kullanılan geleneksel ağırlık birimleri ile modern uluslararası metrik sistem arasındaki dönüştürme kargaşasından kaynaklanmaktadır.

Detaylı tarihsel analizler, Çanakkale Savaşları sırasında yayımlanan ve en önemli birincil kaynaklardan biri olan Harp Mecmuası'nın Kasım 1915 tarihli birinci sayısında bu merminin ağırlığının açıkça "215 kıyye" olarak kaydedildiğini, yanına da parantez içinde 275 kilogram notunun düşüldüğünü göstermektedir.⁷ Bir Osmanlı kıyyesi (veya okkası), coğrafyaya göre ufak sapmalar gösterse de standart olarak yaklaşık 1.282 grama tekabül etmektedir. Dolayısıyla 215 kıyye hesabı yapıldığında, bu ağırlık metrik sistemde net olarak yaklaşık 275 ila 276 kilograama eşdeğer olmaktadır.² Alman harp sanayisi ürünü olan 240/35 mm çapındaki Krupp toplarının cephanesi olan bu mermiler, gemilerin kalın çelik zırhlarını delmek üzere tasarlanmış, içi patlayıcı dolu devasa yekpare çelik kütlelerdir.

Bir insanın 275 kilogramlık kompakt, tutamağı olmayan bir çelik kütleyi tek başına, üstelik basamaklardan çıkararak topun hizasına kadar kaldırması, topçu okullarında, askeri akademilerde ve modern biyomekanik derslerinde uzun süreler boyunca tartışılmıştır. Bazı deniz

subayları ve şüpheli tarihçiler, bir insanın bu ağırlığı kaldırmasının fiziksel olarak imkânsız olduğunu, kaldırsa dahi namluya yerleştiremeyeceğini savunmuşlardır.¹¹ Hatta bu anlatının, savaşın ohran yıkıcı şartlarında askerlere moral vermek amacıyla komuta kademesi tarafından bilinçli olarak uydurulmuş bir efsane (myth) olabileceğini iddia edenler de olmuştur.¹¹ Ancak modern tıp ve psikoloji bilimleri, savaşın yarattığı ekstrem stres, yoğun ölüm korkusu, silah arkadaşlarını kaybetmenin verdiği travma ve hayatta kalma/vatan savunması içgüdüsünün birleşimiyle, insan vücudunun kas liflerinde normal şartlarda asla devreye girmeyen "histerik güç" (hysterical strength) veya "adrenalin patlaması" potansiyelini açığa çıkarabildiğini kanıtlamaktadır. Beynin amigdala bölgesinden salgılanan aşırı adrenalin, kaslara giden kan akışını maksimize ederken acı reseptörlerini tamamen kapatır ve bedeni kısa bir süreliğine olağanüstü bir biyomekanik makineye dönüştürür. Ortaokul öğrencilerinin Seyit Onbaşı'yı betimlerken "Hulk", "Herkül" veya "dev bir mancınık" gibi metaforlar kullanması¹³, bu fiziksel anomalinin toplum hafızasındaki destansı yansımasını göstermektedir.

Sinematografik Bir Detay: Merminin Kayması ve Toprağın Rolü

Eylemin gerçekleşme şekli, Seyit Onbaşı'nın terhis olduktan yıllar sonra, 1936 yılında verdiği bir röportajda kendi ağzından aktardığı, son derece insani ve teknik detaylarla inanılmaz bir sinematografik gerçekçiliğe kavuşmaktadır. Mermi, paslanmaması ve topun namlusuna rahat sürülebilmesi için fabrikasyon olarak kalın bir makine yağı ile kaplıdır. Seyit, silah arkadaşlarının şehadetinin şokuyla ilk hamlede mermiyi kucaklamak istediğinde, devasa mermi ağırlığının ve yüzeyindeki yağın etkisiyle ellerinden kaymış ve yere düşmüştür.⁷

Bu "başarısızlık" anı, karakterin salt bir süper kahraman olmadığını, acı çeken, zorlanan, insani sınırlarla boğuşan bir ölümlü olduğunu vurgulamak ve eylemin zorluğunu seyirciye iliklerine kadar hissettirmek için kusursuz bir anlatı detayıdır. Merminin elinden kayması üzerine Seyit duraksamış, sürtünmeyi artırmak ve ellerindeki yağı temizlemek amacıyla dizini yere koyarak avuçlarını toprağın kuru toprağına bulamış, ellerini birbirine sürterek topraklamış ve o devasa çelik kütlenin altına girerek sırtlamıştır.⁷

Mermiyi bütün ağırlığıyla omuzlarına alıp kaslarının son sınırına kadar gerildiği o an, ağzından dökülen "Beni namluya sür" cümlesi⁷, filmin en vurucu işitsel anı olmalıdır. Bu cümle sıradan bir nida değildir; karakterin kendi benliğinden, etinden ve kemiğinden vazgeçerek adeta kendini bir silaha, çelik bir mermiye dönüştürdüğü, vatan savunması uğruna gösterilen eşsiz bir ruhsal teslimiyet ve odaklanma anını ifade eder.

Merminin topun ağzına kadar merdivenlerden taşınması sürecinde, hikayenin genellikle göz ardı edilen ancak tarihsel gerçeklik açısından büyük önem taşıyan bir diğer kahramanı devreye girer: Niğdeli Ali.⁴ Ali, 275 kilogramlık bu ağırlığı tek başına kaldırabilecek fiziki güce sahip olmasa da, Seyit'in o kütleyi sırtına almasına, dengede tutmasına ve sarsılmadan topun basamaklarını çıkmasına omuz vererek yardım etmiş, topun yüklenmesi sürecinde kritik bir asistanlık sağlamıştır.⁴ Bu tarihi gerçeklik, eylemin sadece bireysel, tecrit edilmiş bir kahramanlık

olmadığını, aksine omuz omuza verilmiş bir siper dayanışması, bir kardeşlik örneği olduğunu kanıtlar.

Unutulmaması gereken ve dramatik gerilimi katlayan bir diğer önemli tarihsel gerçek ise, bu insanüstü eylemin sadece bir kez yapılmamış olmasıdır. Seyit Onbaşı, 275 kilogramlık zırh delici Krupp mermilerinden birini değil, tam üç tanesini ardı ardına sırtlayıp, merdivenleri çıkararak topun namlusuna sürmeyi başarmıştır.² Atılan ilk iki mermi hedeften sapmış veya İngiliz gemilerine ciddi bir hasar verememiştir.³ Fiziksel tükenmişliğin, kas yırtılmalarının ve yorgunluğun zirvesinde, tamamen bir irade savaşı olarak yapılan o üçüncü atış, hem günün hem de belki de modern Türkiye'nin kaderini belirleyecek olan atış olmuştur.³

Sıra	Cephane Özelliği	Yaklaşık Kütle	Taktiksel Netice	Stratejik Gelişme
Atış 1	Alman 240/35 mm Zırh Delici	215 Kıyye (275 kg)	İsabetsiz / Denize Düştü	Hedefin mesafe ve rüzgâr sapması ayarlaması sağlandı.
Atış 2	Alman 240/35 mm Zırh Delici	215 Kıyye (275 kg)	İsabetsiz / Düşük Hasar	Nişangâh tahmini netleştirildi, gemi menzilde tutuldu.
Atış 3	Alman 240/35 mm Zırh Delici	215 Kıyye (275 kg)	Kritik Doğrudan İsalet	HMS Ocean dümen/pervane sistemini kaybederek kontrolden çıktı.

Hedefin Yıkımı: HMS Ocean'ın Son Manevrası ve "Kelebek Etkisi"

Seyit Onbaşı'nın ve Niğdeli Ali'nin insanüstü bir gayretle ateşlediği o üçüncü merminin hedefindeki devasa gemi, Birleşik Krallık Kraliyet Donanması'na ait HMS Ocean ön-dreadnought (pre-dreadnought) zırhlısıydı. O dönemin denizcilik teknolojisinin zirvelerinden biri olarak kabul edilen HMS Ocean, 1898 yılında İngiltere'nin ünlü Devonport tersanesinde inşa edilmişti.⁴

Yaklaşık 131 metre uzunluğunda, 23 metre genişliğinde yüzen bir çelik kale olan bu gemi, Birinci Dünya Savaşı'nın başlarında Süveyş Kanalı'nı savunmak ve Hindistan deniz ticaret yolunu korumakla görevlendirilmiş, ardından Churchill'in Çanakkale'yi geçme planı doğrultusunda Çanakkale Boğazı muharebelerine katılmak üzere bölgeye intikal ettirilmişti.¹

18 Mart öğleden sonrasının o kaotik ve kanlı anlarında HMS Ocean ve geminin kaptanı G.S. Benning, son derece riskli ve hayati bir kurtarma görevi icra ediyordu. İngiliz donanmasının bir diğer dev zırhlısı olan HMS Irresistible, muharebe esnasında daha önce kahraman Nusret Mayın Gemisi'nin boğazın karanlık sularına ustalıkla döşediği gizli mayınlardan birine çarparak ağır hasar almış, manevra kabiliyetini yitirerek boğazın akıntılarına kapılıp sürüklenmeye başlamıştı.¹ HMS Ocean, batan Irresistible'ı yedeğe alıp halatlarla çekerek (towing) kurtarmakla görevlendirilmişti. Çanakkale Boğazı'nın girdapları ve tehlikeli yüzey akıntıları içinde, üstelik tabyalardan yağın aralıksız çapraz topçu ateşi altında bu kurtarma operasyonunu yürütmek intiharla eşdeğerdi. Kaptan Benning manevra yapmaya çalışırken, bir yandan da Rumeli Mecidiye tabyasından gelen inatçı direnişle baş etmek zorundaydı.

Saatler 18:05'i gösterdiğinde ¹⁰, Seyit Onbaşı'nın tükenmiş bir bedeninin son enerjisiyle namluya sürdüğü ve nişan alınan o kritik üçüncü Krupp mermisi ateşlendi. Devasa alev topu tabyayı sarsarken, havada süzülen 275 kilogramlık zırh delici çelik kütle, HMS Ocean zırhlısının mühendislik açısından en hassas ve hayati noktalarından birine, arka kısımdaki dümen mekanizmasına (steering controls) ve pervanesine müthiş bir hızla doğrudan isabet etti.³ Merminin zırhı delip içerde patlaması sonucunda geminin rotasını belirleyen yönlendirme sistemleri tamamen parçalandı. 131 metrelik bu çelik dev, aldığı bu ölümcül darbe sonucunda rotasından anında saparak kontrolden çıktı. Direksiyon kabiliyetini ve pruva yönlendirmesini yitiren zırhlı, tehlike anında boğazdan geriye, güvenli uluslararası sulara doğru kaçmak yerine, akıntıların da etkisiyle kendi etrafında dairesel manevralar yapmaya ve çaresizce sürüklenmeye başladı.¹

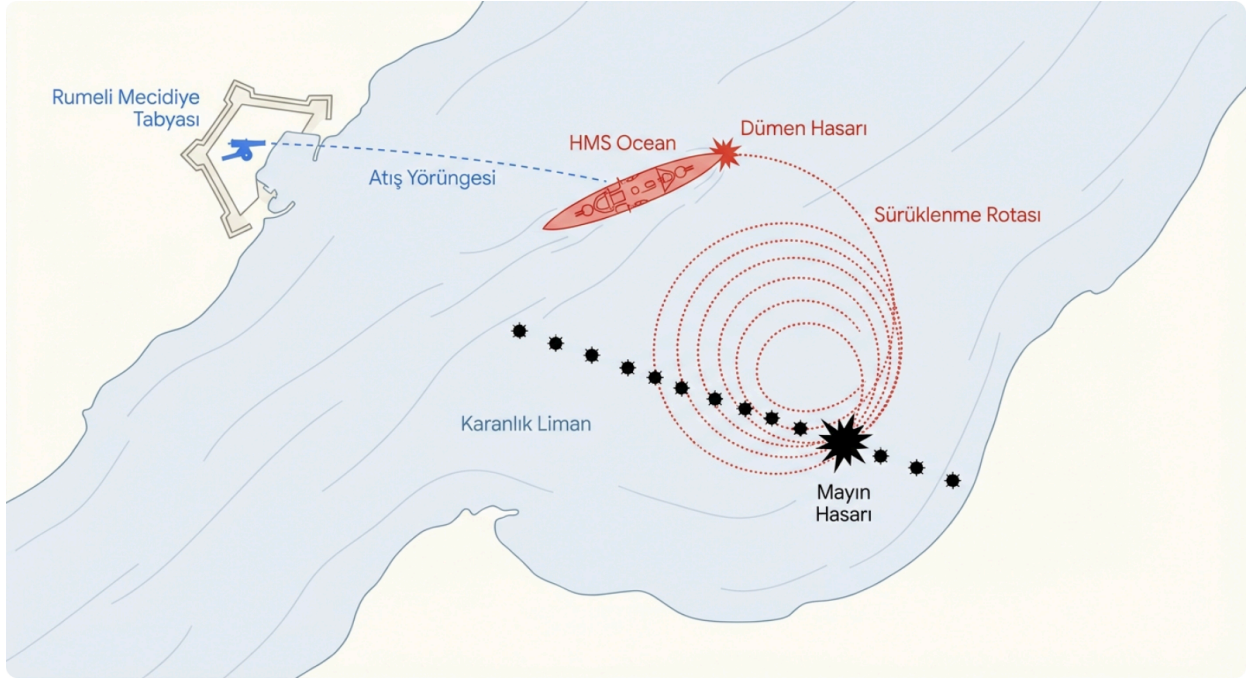
Merminin yarattığı bu "sakatlama" etkisi, kusursuz bir stratejik zincirleme reaksiyonun fitilini ateşlemişti. Geminin boğaz sularındaki bu kontrolsüz dairesel sürüklenişi, onu doğruca Karanlık Liman mevkiine, yani Türk denizcilik tarihinin görünmez kahramanı Nusret Mayın Gemisi'nin 7-8 Mart gecesi büyük bir gizlilik içinde kıyıya paralel olarak döşediği mayın hatlarına doğru itti. Kontrolsüzce sürüklenen HMS Ocean, çaresiz manevralarından kısa bir süre sonra bu mayınlardan birine çarptı.¹ Mayının infilak etmesiyle denizin altında muazzam bir patlama meydana geldi, su sütunları göğe yükseldi ve geminin alt zırhında devasa bir yarık açıldı. Gemi hızla su almaya ve yan yatmaya başladı.

Batış süreci uzun ve sancılı oldu. Yaklaşık üç saat süren bir can çekişmenin ardından, durumun kurtarılamayacağını anlayan İngiliz komuta kademesi saat 19:30 sularında mürettebatın tahliye edilmesi emrini verdi.¹ Geminin personeli muhripler tarafından hızla toplandı. Karanlık çökerken HMS Ocean, Eskihisarlık (bugünkü Çanakkale Şehitler Anıtı'nın bulunduğu alanın tam karşısı) açıklarında sulara tamamen gömüldü.⁹

Tarih yazımı açısından burada kritik bir tartışma mevcuttur. İngiliz askerî kayıtları, denizcilik tarihi

raporları ve dönemin Müttefik basını, böylesine devasa bir geminin batış nedenini raporlarken ağırlıklı olarak geminin mayına çarpma olayını ön plana çıkarmış, kıyı topçusunun ve bireysel bir Osmanlı askerinin etkisini belgelerde minimize etme veya tamamen silme eğilimi göstermiştir.² Emekli bazı araştırmacılar ve tarihçiler de Ocean'ın nereden geldiği belli olmayan serseri bir mermi veya sadece mayınla battığı tezini savunmuş, Mecidiye tabyasında bu menzile ulaşacak güçte top olmadığını iddia etmişlerdir.¹² Ancak tarihsel olayların kronolojik analizi, rüzgar/akıntı haritaları ve sebep-sonuç (illiyet) ilişkisi dikkatle incelendiğinde; Ocean zırhlısının o güvenli rotadan çıkıp ölümcül mayın tarlasına sürüklenmesinin tek ve yegane sebebinin, Seyit Onbaşı'nın isabetli atışıyla geminin dümen donanımının parçalanması olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Mayın gemiye son darbeyi vurarak idamı gerçekleştirmiş olabilir; ancak gemiyi o mayın hattına mahkûm eden kesin karar, Mecidiye Tabyası'nın parçalanmış siperleri arasından fırlayan o 275 kilogramlık Krupp mermisidir.

Çifte Darbe: HMS Ocean'ın Sürüklenişi ve Batış Rotası

HMS Ocean zırhlısının son manevrası. Seyit Onbaşı'nın attığı merminin geminin dümen donanımını parçalaması, zırhlının kontrolsüzce dairesel rotalar çizerek Nusret Mayın Gemisi'nin döşediği mayın hattına sürüklenmesine yol açmıştır.

Savaş Sonrası Dönem: Mit, Gerçeklik ve Mütevazı Bir Veda

Seyit Ali'nin eyleminin ve müttefik donanmasının geri çekilmesinin ardından askerî hiyerarşi içerisindeki tepkiler hızlı olmuştur. Gösterdiği bu benzersiz fedakârlık ve askerî başarıdan dolayı Seyit Ali, Onbaşı rütbesine terfi ettirilmiş, eyleminin ünü kulaktan kulağa yayılarak sadece kendi birliğinde değil, tüm Çanakkale cephesindeki askerler arasında bir efsaneye dönüşmüştür.² Dönemin Harp Madalyası olan Çanakkale Yıldızı (Gallipoli Star) ile ödüllendirilmesi², onun eyleminin resmi olarak da devlet tarafından ne kadar yüksek bir stratejik değerde görüldüğünün kanıtıdır. Hatta, efsanevi topçunun ünü o derece yayılmıştır ki, o dönemde 19. Tümen Komutanı olan Yarbay Mustafa Kemal bizzat bu kahramanı merak edip Rumeli Mecidiye Tabyası'na onu görmeye gelmiştir.¹²

Ancak Seyit Onbaşı'nın hikayesinin en dramatik, psikolojik açıdan en derin ve tarihe not düşülmesi gereken detayı, savaş sonrasında propaganda ve moral amacıyla çekilmek istenen hatıra fotoğrafı sırasında yaşanmıştır. Askerî komuta kademesi, bu tarihi anı sivil halka göstermek ve basında yayımlamak üzere ölümsüzleştirmek için Seyit Onbaşı'dan o 275 kiloluk devasa mermiyi tekrar sırtına almasını ve bir poz vermesini istemiştir. Ancak Seyit Onbaşı, mermiyi kavramış, kendini zorlamış ama yerinden dahi oynatamamıştır.³

Bu başarısızlık, olayın değerini düşürmek bir yana, eylemin tamamen ruhani ve biyolojik bir mucize olduğunu kanıtlayan en büyük delildir. Savaş anındaki ölüm korkusu, havada uçan şarapneller, şehit düşen arkadaşların verdiği acı ve o anda beynin salgıladığı ekstrem adrenalin ortadan kalktığında, Seyit Onbaşı normal, etten kemikten bir insana dönüşmüştür. Kendisi de durumu, savaş anındaki şartlardan doğan o "heyecanın" artık var olmamasına bağlamıştır.¹² Sonuç olarak, bugün okullarda, tarih kitaplarında ve anıtlarda gördüğümüz o meşhur tarihi fotoğraf, gerçeğiyle aynı boyutlarda ancak içi boş, ahşaptan yapılmış sembolik (replika) bir mermi ile çekilmek zorunda kalınmıştır.³

Savaşın sona ermesiyle birlikte 1918 yılında ordudan terhis olan Seyit Onbaşı, imparatorluğun çöküşünü izleyen o zorlu yıllarda memleketi Balıkesir'in Havran ilçesine, o dönemki adıyla Çamlık (daha sonra Kocaseyit) köyüne geri dönmüştür.² Vatani için imkânsız başarıları bu adam, ömrünün geri kalanını devletten hiçbir imtiyaz veya özel bir maaş talep etmeden, son derece sade, sessiz ve mütevazı bir şekilde geçirmiştir. Ailesini geçindirmek için ormancılık yapmış, dağlardan odun kesmiş ve ağır şartlar altında kömür madenciliği gibi işlerde beden gücüyle çalışmaya devam etmiştir.²

Cumhuriyet'in ilanı ve ardından 1934 yılında çıkan Soyadı Kanunu ile kendisine hareketliliğini ve çevikliğini simgeleyen "Çabuk" soyadı verilmiştir.² Ne yazık ki, ağır savaş şartları ve madenlerde geçirdiği zorlu çalışma yılları bedenini yıpratmış, yakalandığı akciğer hastalığı (zatürre veya o dönemin yaygın hastalığı verem) sonucunda 1939 yılında, henüz 50'li yaşlarının başındayken hayata gözlerini yummuştur.² Naaşı kendi köyüne defnedilmiş, yıllar sonra 1992'de Gelibolu Yarımadası'na onun hatırasını yaşatmak için bir anıt heykeli dikilmiştir.² Koca bir imparatorluğun onurunu kurtaran, savaşın akışını değiştiren bu topçu neferinin savaş sonrası o sessiz, talepsiz ve ağır işçilikle geçen yaşamı, sinematografik karakter inşasında "gönülsüz kahraman" arketipinin en saf ve vurucu örneklerinden biridir.

Yapay Zeka (YZ) ile Sinematografik Kısa Film Prodüksiyon Tasarımı

Toplanan tüm bu tarihsel verilerin, psikolojik analizlerin ve mekanik detayların modern üretken yapay zeka araçları (Midjourney V6, Runway Gen-2, Sora, Pika Labs veya ElevenLabs gibi görsel/işitsel üretim modelleri) kullanılarak yaklaşık 60 saniyelik bir sinema eserine dönüştürülmesi, son derece hassas bir "Prompt" (komut) mühendisliği ve katı bir dramatik senaryo kurgusu gerektirir. Hikaye mimarisi, olayın duygusal eğrisini 60 saniyeye sığdıracak şekilde; "Yıkım", "Umutsuzluk ve Karar", "İnsanüstü İrade" ve "Sonuç" olmak üzere dört ana perdeye ayrılmalıdır. Aşağıda, her bir sekansın YZ modellerine nasıl besleneceğine dair görsel dil ve teknik prompt mimarisi sunulmaktadır.

Sekans 1: Yıkım ve Uyanış (Zaman Aralığı: 00:00 - 00:15)

Filmin açılışı, izleyiciyi doğrudan savaşın travmatik gerçekliğinin içine çekmelidir. Sessiz, karanlık bir ekranla başlanmalı, aniden sağır edici bir patlama sesiyle vizyon aydınlanmalıdır.

- **Aksiyon Kurgusu:** Rumeli Mecidiye tabyasının doğrudan bir donanma mermisiyle vurulduğu an. Toprak siperler havaya uçar, devasa ahşap kirişler parçalanır. Kamera, havaya kalkan yoğun toprak ve barut dumanı bulutu içinde yavaşça gezinirken, yerde yatan hareketsiz bedenleri bulanık bir şekilde geçer.
- **YZ Görsel Üretim Komut Yapısı (Prompt Engine):** Extreme wide shot, low angle. 1915 Gallipoli campaign, Ottoman coastal artillery fort experiencing a catastrophic naval bombardment. Massive explosion throwing dry dirt, dust, and wooden shrapnel into the air. Cinematic chiaroscuro lighting, desaturated sepia tones, hyper-realistic grit, shot on 35mm film, Arri Alexa, high contrast, atmospheric smoke, volumetric lighting --ar 16:9 --v 6.0
- **İşitsel Tasarım:** Patlamanın hemen ardından ortam sesleri tamamen kesilmeli, yerine sadece tiz bir kulak çınlaması (tinnitus effect) konulmalıdır. Bu çınlama, yavaş yavaş Seyit Onbaşı'nın tozlar arasından uyanırken aldığı hırıltılı ve zorlanmış nefes seslerine dönüşmelidir. Yüzü is, kan ve toprakla kaplı Seyit yavaşça ayağa kalkar, gözlerindeki şok yerini kararlı bir donukluğa bırakır.

Sekans 2: Çaresizlik, Yağ ve Toprak (Zaman Aralığı: 00:15 - 00:30)

- **Aksiyon Kurgusu:** Seyit, sağlam kalan tek devasa Krupp topuna doğru sendeleyerek koşar. Ancak topun mermilerini taşıyan mekanik vincin (crane) parçalanmış, bükülmüş ve işlevini yitirmiş halini görür. Yerde 275 kiloluk devasa, simsiyah, üzeri makine yağıyla kaplı Krupp zırh delici mermisi yatmaktadır.
- **YZ Görsel Üretim Komut Yapısı:** Extreme close up, macro shot. A massive, heavy

240mm steel artillery shell lying in the dry, dusty dirt. The shell's surface is gleaming with thick, reflective machine oil. A pair of rugged, dirty, scarred hands tries to lift the massive steel cylinder but visually slips down due to the thick oil. Shallow depth of field, dramatic shadows, photorealistic textures --ar 16:9

- **Karakter Hareketi:** Bu sahne, olayın gerçekçiliği açısından hayati öneme sahiptir. Seyit, mermiyi kucaklamak ister ancak elleri yağdan dolayı kayar. Bu başarısızlığın ardından Seyit dizini yere koyar, avuçlarına tabyanın kuru toprağını doldurur ve ellerini toprağa bulayarak yağı etkisiz hale getirir. Bu an, olayın insani boyutunu vurgulamak için ağır çekimde (slow-motion) verilmelidir.

Sekans 3: İradenin Yükü ve Kardeşlik (Zaman Aralığı: 00:30 - 00:45)

- **Aksiyon Kurgusu:** Seyit merminin altına girer. Kadraja Niğdeli Ali girerek, bu imkansız yükü dengelemesi için Seyit'in sırtına destek verir. Seyit, 275 kiloluk kütleyi omuzlarına aldığı anda yüzündeki kaslar gerilir, boynundaki damarlar belirginleşir, yüz ifadesi acı ve inanılmaz bir odaklanmayla çarpılır.
- **YZ Görsel Üretim Komut Yapısı:** Medium close up, heroic angle. An Ottoman soldier in heavily dirtied WWI uniform, lifting an impossibly massive steel artillery shell onto his back, physically supported by another soldier (Niğdeli Ali). Extreme biomechanical strain, facial tension, veins popping. Golden hour sunlight piercing through the thick gunsmoke, illuminating his struggling face. Epic scale, highly detailed, dramatic shadows, emotional intensity --ar 16:9
- **İşitsel Tasarım ve Diyalog:** Asker botlarının toprağa sürtünürken çıkardığı hışırtı, Seyit'in eklemlerinin çatırdaması ve zorlanmış nefes sesleri ön plandadır. Orijinal tarihsel kayıtlarda yer alan o meşhur replik, bağırarak bir kahramanlık nidası olarak değil, Seyit'in tükenmişliğinin içinde kendi zihninden yankılanan içsel bir dua gibi, titreyen bir fısıltıyla verilir: "Beni namluya sür."

Sekans 4: Hedef, Yıkım ve Kapanış (Zaman Aralığı: 00:45 - 01:00)

- **Aksiyon Kurgusu:** Mermi, tok ve ağır bir metalik sesle namluya yerleştirilir. Kama kapatılır, ateşleme mekanizması çekilir. Dev Krupp topu büyük bir sarsıntıyla ateşlenirken, namludan çıkan devasa alev topu ekranı kaplar. Kamera, mermiyi havada takip etmeden (beklenti yaratmak için), doğrudan hedef bölgeye, denizdeki gemiye keser (cut-to).
- **YZ Görsel Üretim Komut Yapısı:** Wide cinematic shot. The treacherous waters of the Dardanelles strait. A massive British pre-dreadnought battleship (HMS Ocean) is struck violently at its rear steering section by an artillery shell. Enormous water spray, thick black smoke billowing from the stern. The giant ship starts listing and turning uncontrollably in circles. Tragic historical painting style, photorealistic, dramatic sky --ar 16:9
- **Kapanış Kurgusu:** Gemi direksiyon kontrolünü kaybetmiş halde dairesel manevralar

çizerken, suyun altında Nusret'in mayınlarından birine çarpar. Devasa bir su sütunu göğe yükselir ve ekran yavaşça kararmaya başlar (Fade to black).

- **Tipografik Son Söz:** Siyah ekran üzerinde, minimalist beyaz bir font ile şu tarihi gerçeklik belirir: "18 Mart 1915. Seyit Ali Çabuk. O gün bir imparatorluğun yükünü sırtladı. Savaştan sonra, o mermiyi yerinden bile oynatamadı."

Bu 60 saniyelik sinematografik tasarı, Seyit Onbaşı'nın sadece bir heykeli andıran haması figürünü değil; acı çeken, terleyen, yağlı elleri mermiden kayan ancak inancıyla fiziksel sınırları paramparça eden gerçek bir insanın biyomekanik ve psikolojik mucizesini izleyiciye aktaracak en güçlü yöntemdir. Tarih, mekanik verilerle yazılır; ancak o verileri efsaneye dönüştüren şey, insanın o makinelere karşı ortaya koyduğu iradenin büyüklüğüdür.

Alıntılanan çalışmalar

1. HMS Ocean Battleship Wreck, erişim tarihi Mart 17, 2026, <http://kaanaltin.com/oceaneng.html>
2. Seyit Çabuk | Military Wiki - Fandom, erişim tarihi Mart 17, 2026, https://military-history.fandom.com/wiki/Seyit_%C3%87abuk
3. Seyit Çabuk - Wikipedia, erişim tarihi Mart 17, 2026, https://en.wikipedia.org/wiki/Seyit_%C3%87abuk
4. Koca Seyit, HMS Ocean Gemisini Çanakkale'de Nasıl Batırdı? - GÜMÜŞHANE'DEN HABER, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://gumushanedenhaber.com/koca-seyit-hms-ocean-gemisini-canakkalede-nasil-batirdi/>
5. Rumeli Mecidiye Tabyası - Vikipedi, erişim tarihi Mart 17, 2026, https://tr.wikipedia.org/wiki/Rumeli_Mecidiye_Tabyas%C4%B1
6. Tarihi Bir Gün - Çanakkale Şehitlikleri, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://www.canakkalesehitlik.net/tarihi-bir-gun.html>
7. Seyit onbaşı'nın taşıdığı top mermisinin hikayesi nedir? - Aradığınız cevap YaCevap'ta, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://yandex.com.tr/yacevap/c/kultur-ve-sanat/q/seyit-onbasi-nin-tasidigi-top-mermisinin-hikayesi-nedir-625190521>
8. 18 MART 1915 - Çanakkale Savaşları Ansiklopedisi, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://canakkalesavaslariansiklopedisi.com/wp-content/uploads/2023/01/18-mart-1915-csa.pdf>
9. Seyit Onbaşı: Sırtladığı 215 Kilogramlık Top Mermisiyle Tarihin Akışını Değiştiren Kahraman, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://listelist.com/seyit-onbasi-kimdir/>
10. SEYİT ONBAŞI, OCEAN GEMİSİNİ VURDU! - YouTube, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://www.youtube.com/shorts/CSf5x7jprO0>
11. Çabuk, Seyit Ali, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://encyclopedia.1914-1918-online.net/article/cabuk-seyit-ali/>
12. Seyit Onbaşı - Turkish Journal, erişim tarihi Mart 17, 2026, <https://www.turkishjournal.com/seyit-onbasi/>
13. SEYİT ONBAŞI'NIN ÇANAKKALE SAVAŞLARINDAKİ ROLÜNE YÖNELİK ÖĞRENCİLERİN VE ÖĞRETMEN ADAYLARININ METAFORİK ALGILAR - GCRIS -

Pamukkale Üniversitesi, erişim tarihi Mart 17, 2026,

<https://gcris.pau.edu.tr/bitstreams/afc093a4-b236-42f5-91ee-904fa68e35fa/download>